

קרן השיקום הלאומית

מטרת מכתב זה לקדם את הקמתה של קרן שיקום לאומית על בסיס עבודה משותפת של המכון הישראלי לדמוקרטיה וקבוצת SFI.

כדי לתת מענה על הצרכים השונים, המכון הישראלי לדמוקרטיה וקבוצת SFI מציעות להקים קרן שיקום לאומית. הקרן תאגם משאבים ממשלתיים עם כסף של משקיעי אימפקט ופילנתרופיה ("הגדלת העוגה"). המדינה תוכל להגדיר תוצאות רצויות (להבדיל מפעולות קונקרטיביות) ותפעל לפי מודלים אפקטיביים של תשלום על הצלחות למגוון תוכניות שונות, בצורה שמיעלת את ההוצאה הציבורית על שירותים חברתיים.

בצורה זו- ניתן יהיה לסייע למדינה להגדיל את המשאבים המופנים לטובת הצרכים המתרבים, להגדיר את התוצאות החברתיות הרצויות, לתמחרן, לתמרץ את הגופים המפעילים להשיגן, והכל תוך קידום שותפות רב-מגזרית וגמישות בהפעלה, שכה חיונית בעת של אתגרים מתרבים ומשתנים. הצעת הקרן מתבססת על עקרונות אימפקט חברתי של ארגון ה-OECD², שמחברים בין הגדרת תוצאות מדיניות רצויות ויצירת השקעות רב-מגזריות.

אנו נמצאים כעת חודש וחצי לתוך מלחמת "חרבות ברזל", על פי בנק ישראל פרסם ב-27.11.2023 הודעות בה הוא צופה כי העלויות התקציביות של המלחמה וכן אובדן הכנסות צפוי להסתכם בכ-10% תוצר. כמו כן הצמיחה עודכנה כלפי מטה ל-2% בכל אחת מהשנים 2023 ו-2024. זאת ועוד, הגידול בגירעון צפוי להיות 3.7% לשנת 2023 ו-5% בשנת 2024. כל אלה צפויים להוביל לקיצוצים בשירותים החברתיים שניתנים על-ידי משרדי הממשלה.

במקביל, הצורך בשירותים חברתיים (שירותים קיימים ושירותים חדשים לאור האתגרים שעלו בעקבות המלחמה), מענה טיפולי ושיקומי ומעטפת לחיזוק החוסן הקהילתי-חברתי-לאומי רק עולה. הקופה הציבורית תתקשה לממן את כלל השירותים והמענים הנדרשים לאוכלוסיות השונות בהתקשרויות ומכרז ישרים.

בד בבד, שוק השקעות האימפקט העולמי נמצא בעליה מתמדת ומוערך כיום ב-1.16 טריליון¹. בהקשר הישראלי, הטבח הנוראי והמלחמה יצרו היצע חסר תקדים מצד פילנתרופיה, משקיעים, מגזר עסקי וחברתי שמוכנים לתרום ולהשקיע בפרויקטים חברתיים לשיקום.

¹ [impact investing institute](https://www.impactinvesting.org/)

² [OECD Social Impact Investment Initiative](https://www.oecd.org/social-impact-investment/)

עיקרי קרן השיקום

קרן השיקום תהיה מושתת על שני עקרונות מרכזיים:

1 הגדלת העוגה התקציבית באמצעות איגום משאבים: סנכרון פעילות ומינוף משאבים ציבוריים באמצעות המגזר העסקי, הפילנתרופיה וכספי משקיעים חברתיים. קיימים מגוון מודלים מוכחים של השקעות אימפקט שמאפשרים השגת תוצאה זו.

2 עבודה מבוססת תוצאות: הכוללת מיפוי מסדי נתונים, בניית מערך מדידה וקביעת תוצאות מדידות לכל אחד מצירי הפעולה, וליווי פרויקטים בגישת ניהול מבוסס נתונים ומדידת אפקטיביות.

מבנה הקרן

יתרונות הקרן:

- הגדלת המשאבים על-ידי השקעה בקרן של כסף מהמגזר הפרטי (עסקים, פילנתרופיה ומשקיעים חברתיים). השקעה זו מגדילה את מקורות המימון למאמצי השיקום והשירותים החברתיים של הממשלה.

- **סנכרון** במאמצי השיקום, כך שהכסף הממשלתי והכסף הפרטי מתועדפים יחד ומופנים בצורה מתואמת לאתגרי השעה.

- **תשלום-עבור-תוצאות** מאפשר לייצר רכש חברתי שבו התשלום הוא תמורת תוצאות מוצלחות. בנוסף, מאפשר לממשלה לדחות את התשלום לעתיד ולמשקיעים החברתיים לתמוך באתגרים עתידיים מהתשלומים שיתקבלו בהמשך.

- **מגוון רחב של תוכניות התערבות** תוך הכרת העובדה שיש יותר מדרך אחת מוצלחת להשיג את התוצאות הרצויות.

- **אפקטיביות ומדידה** - הפעלה בשיטה מבוססת תוצאות מאפשרת גמישות תפעולית ושינוי תוכניות ההתערבות בהתאם למציאות המשתנה מלווה במדידה מבוססת נתונים.

הנושאים בהם תעסוק הקרן:

המנגנון של קרן השיקום הוא גמיש, ויכול להתאים לפיתוח שירותים חברתיים ומענים בתחומי תוכן שונים. מוצע כי פעילות קרן השיקום תהיה ממוקדת בשני צירי פעולה:

ציר 1 שיקום וחוסן נפשי של אוכלוסיות שונות- מגיל רך, דרך ילדים בבתי הספר, נוער, כוחות הבטחון, מבוגרים וקשישים.

ציר 2 שיקום וחוסן כלכלי- בתחומי התעסוקה והסיוע לעסקים ומלכ"רים.

כל ציר פעולה יכול להכיל מגוון רחב של תוכניות התערבות עם תוצאות רצויות שונות, יעדים, מערך מדידה ובקרה ועוד. לא מדובר בהצעה לתוכנית קונקרטית אלא לאימוץ עקרונות כלכלת האימפקט: איגום משאבים וחשיבה תוצאתית בפיתוח שירותים חברתיים.

לסיכום, הצרכים החברתיים הולכים וגדלים ואילו המשאבים התקציביים צפויים לקטון. פער זה מחייב אימוץ כלים פיננסיים חדשים, שימקסמו את התועלת לאזרח בקצה.